

Meclis uzlaşma yoluyla 11. Cumhurbaşkanı' nı belirleyemezse seçim yenilenecek

Şimdi ne olacak?

Dr. ALEV COŞKUN

Seçim sonuçları belli oldu. Şimdi, TBMM aşağıdaki iki seçenekle karşı karşıyadır.

TBMM uzlaşma yoluyla 11. Cumhurbaşkanı' nı seçecek, seçemezse seçimler yenilenecek.

Bu durumları anayasa ve TBMM içtüzük maddelerine göre irdeleyelim.

1 - Öncelikle seçimlerin kesin sonuçlarının, Yüksek Seçim Kurulu (YSK) tarafından resmen ilan edilmesi gerekiyor. (Seçimlerle ilgili tüm itirazların görüşülmesi ve karara bağlanmasından sonra, bu ilanın 27 veya 30 Temmuz tarihine kadar yapılabileceği düşünülüyor.)

Milletvekili genel seçimi kesin sonuçlarının YSK' ce TRT kanallarından ilanını izleyen beşinci gün, saat 15.00' te TBMM çağrısız olarak toplanır. (TBMM içtüzük madde 3)

TBMM Başkanı' nın seçilmesi

2 - Bu toplantıya, seçilen milletvekillerinden en yaşlı olanı geçici başkan sıfatıyla başkanlık eder. 2. derecede en yaşlı üye, başkan vekili görevini yerine getirir. En genç 6 milletvekili de geçici olarak kâtip üyelik yaparlar. (TBMM İçtüzük madde 8)

3 - Milletvekilleri yemin ettikten sonra oturumlara 5 gün ara verilir. Bu arada TBMM Başkanlık seçimi için başkan adayları, isimlerini geçici başkanlığa bildirirler. Adaylar, seçilen Meclis' in üyeleri arasından olacaktır. (TBMM İçtüzük madde 10/3)

4 - TBMM Başkanı' nın Seçilmesi: Yukarıda belirtilen beş günün bitiminde toplanacak olan TBMM gizli oyla başkanını seçer. Anayasa Mahkemesi' nin, Cumhurbaşkanlığı se-

çimi için gerekli gördüğü toplantı nisabının (toplantının açılması için gerekli üye sayısı) 367 olması kararının gerekçesinde Meclis Başkanlığı seçimi için toplantının açılması için gerekli sayı olan Meclis üye tam sayısının üçte biri olan 184 üyenin Meclis' te bulunmasının yeterli olacağı belirtilmiştir. (TBMM İçtüzük 57/4)

TBMM iç tüzüğüne göre Meclis Başkanlığı seçimi için izlenecek yol aşağıya çıkarılmıştır: 1. ve 2. tur oylamada TBMM Başkanı seçilebilmek için üye tam sayısının 2/3' si olan 367 oy gereklidir. Bu sağlanamadığı takdirde 3. oylama yapılır. Bu oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu olan 276 üyenin oyu aranır. Bu turda da gerekli sayı sağlanamazsa 4. tur oylama yapılır. 4. tur oylamada en fazla oy alan iki aday oylamaya girer ve en fazla oy alan üye başkan seçilmiş olur. Yukarıda belirtilen bu seçimler TBMM Başkanı seçimi için aday gösterme süresinin bitiminden itibaren 5 gün içinde tamamlanır. (TBMM içtüzük madde 10/3)

Buna göre Meclis' te yemin etme gününden en geç on gün sonra Meclis Başkanı seçilmiş olacaktır.

367 vekilin katılması gerekiyor

5 - Cumhurbaşkanlığı seçimi:

Cumhurbaşkanlığı seçimi, anayasanın 101, 102 ve TBMM İçtüzüğü' nün 121. maddelerinde düzenlenmiştir. Cumhurbaşkanı adayı olmak için anayasanın 101. maddesine göre aşağıdaki nitelikleri taşıması gerekir:

- Meclis içinden veya dışından TC vatandaşları olmak,
- 40 yaşını doldurmuş olmak,
- Yükseköğrenim yapmış olmak.

Anayasanın 102. maddesine göre TBMM Başkanlık Divanı oluştuktan sonra 30 gün içerisinde cumhurbaşkanını seçmesi gerekmektedir. Bunun için izlenecek yöntem aşağıya çıkarılmıştır.

• Öncelikle 10 gün içinde Cumhurbaşkanlığı' na aday olanlar adaylıklarını Meclis başkanlık divanına bildireceklerdir.

• Daha sonra en az 3' er günlük ara ile oylama yapılacaktır.

• Anayasanın 102. maddesi ve Anayasa Mahkemesi' nin bu konudaki son kararına göre ilk 2 oylamada Meclis' te 367 milletvekilinin hazır bulunması gerekir. Bu ilk 2 oylamada toplantı için gerekli sayı 367 olduğu gibi Cumhurbaşkanı seçilebilmek için de geçerli sayı 2/3 olan 367' dir.

Buna göre:

A. İlk toplantıda 367 toplantı yeterlilik sayısı sağlanamazsa TBMM seçimleri otomatikman yenilenir. (Anayasa, madde 102 son cümle)

B. İlk 2 tur seçimlerinde toplantı yeter sayısı 367 olduğu gibi, cumhurbaşkanı seçilebilmek için yeter sayı da 367' dir.

C. İlk 2 turda toplantı yeter sayısı 367 ve seçilme yeter sayısı olan 367 oy sağlanamazsa 3. tur oylamaya geçilir. Bu oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu olan 276 oyu alan aday cumhurbaşkanı seçilmiş olur.

D. 3. tur oylamada 276 oy sağlanamazsa en yüksek oy almış iki aday arasında 4. tur oylama yapılır. Bu oylamada üye tam sayısının salt çoğunluğu olan 276 oyu alan kişi, Cumhurbaşkanı seçilmiş olur.

Son oylamaya katılan bu iki adaydan hiçbirisi, bu 276 oyu sağlayamazsa TBMM seçimleri otomatikman yenilenir.